

Pearson

WHITE PAPER

Zicht op alledaagse
geheugenproblemen
met de **RBMT-3-NL**

Zicht op alledaagse geheugenproblemen met de RBMT-3-NL

We hebben allemaal weleens geheugenklachten: niet op een naam kunnen komen, de weg kwijtraken of een afspraak vergeten. We spreken pas van een geheugenstoornis zodra dit is vastgesteld met een neuropsychologische test. De meeste geheugentests hebben echter geringe ecologische validiteit - de problemen die cliënten in het dagelijks leven ervaren, komen niet altijd naar voren op zulke tests, terwijl dit juist zo belangrijk is om zicht te krijgen op het functioneren. Gelukkig biedt de nieuwe Rivermead Behavioral Memory Test (RBMT-3-NL) soelaas. Met de RBMT-3-NL krijg je als clinicus zicht op de geheugenproblemen van alledag en zijn veranderingen in functioneren in de loop van de tijd eenvoudig volgen.

De RBMT-3-NL in vogelvlucht

De Rivermead Behavioural Memory Test (RBMT-3-NL) is een neuropsychologische testbatterij waarmee clinici zicht krijgen op alledaagse geheugenproblemen bij cliënten van 16 tot 89 jaar met geheugenstoornissen. Uniek aan de RBMT-3-NL is dat de test een hoge mate van ecologische validiteit bevat. Dit verwijst naar de mate waarin de resultaten van een test problemen buiten de testsituatie, dus in het dagelijks leven, kunnen voorspellen. In dit licht kan de RBMT-3-NL worden beschouwd als een aanvulling op het assortiment van meer traditionele geheugentests (bijvoorbeeld de 15-Woordentest of de VAT). Daarnaast zijn de voordelen dat de gehele batterij in 30 minuten is af te nemen en dat de test uit twee parallelle versies bestaat. Hierdoor kan de RBMT-3-NL uitstekend worden ingezet om het effect van een interventie te meten.

Inhoud van de test

De test bestaat uit tien verschillende subtests die veelal bestaan uit twee condities: 1)

onmiddellijke reproductie, en 2) uitgestelde reproductie. De subtests lijken sterk op situaties uit het dagelijks leven. Het gaat bijvoorbeeld om het onthouden van namen bij gezichten, het herinneren van iets dat je op een later tijdstip niet moet vergeten en het onthouden van een route. Daarnaast bevat de RBMT-3-NL een 'Niet Alledaagse Taak', waarbij cliënten een puzzel moeten oplossen. Deze subtest is nieuw en onderzoekt het vermogen om een nieuwe vaardigheid te leren, hetgeen belangrijk is voor het dagelijks functioneren.

Meetpretentie

De subtests van de RBMT-3-NL meten aspecten van visueel en verbaal geheugen, van vrije reproductie en herkenning, en van onmiddellijk en uitgesteld dagelijks geheugen. Verder worden prospectieve geheugenvaardigheden en het vermogen om nieuwe informatie te leren gemeten.

Praktische toepassing

De RBMT-3-NL is een hulpmiddel voor het bepalen van de ernst van de stoornis, voor het identificeren van sterke en zwakke punten om revalidatieplannen te kunnen opstellen, en voor het meten van effect van behandelingen. De test is vooral geschikt om af te nemen bij cliënten met evidente geheugenstoornissen, zoals bij NAH, syndroom van Korsakov, Alzheimer of andere neurodegeneratieve stoornissen. Ook cliënten met milde geheugenstoornissen profiteren van de kwalitatieve informatie die de RBMT-3-NL oplevert. Wel wordt aangeraden om bij deze cliëntengroep aanvullende geheugentests in te zetten, denk bijvoorbeeld aan de [Wechsler Memory Scale \(WMS\)](#) of de 15-Woordentaak. Deze aanvullende tests kunnen helpen om de geheugenstoornis te diagnosticeren. Vanwege de ecologische validiteit van de RBMT-3-NL is de test in deze onderzoekssetting dus een waardevolle toevoeging op de testbatterij, die bij de andere tests lager is.

Wat is er nieuw?

Oudere versies van de RBMT dateren uit 1987 (RBMT), uit 1999 (RBMT-E) en uit 2003 (RBMT-II), waarvan de twee laatstgenoemden niet in het Nederlands zijn gepubliceerd. Hoog tijd dus voor vernieuwing! Zie hieronder voor de meest in het oog springende verbeteringen van de RBMT-3-NL:

1. Geüpdatete testinhoud

De subtests en items zijn aangepast zodat ze passen bij de samenleving van nu. Als voorbeeld: er was geen etnische diversiteit in de subtest voor gezichtsherkenning van de oorspronkelijke RBMT. In de RBMT-3-NL is dit aangepast, zodat de test geschikter is voor gebruik in de huidige multiculturele samenleving. Daarnaast zijn de verhaaltjes die gebruikt werden voor de beoordeling van het onthouden van verbale informatie, bijgewerkt.

2. Toevoeging nieuwe subtest: de Niet-Alledaagse Taak

Bij deze nieuwe subtest dient de cliënt een puzzel te leggen. Allereerst wordt in een vaste volgorde voorgedaan hoe de puzzelstukken passen in de mal. Vervolgens dient de cliënt de puzzelstukken zelf op de juiste plaats te leggen, waarna na x-aantal minuten wordt gevraagd om het nogmaals te doen. Met deze nieuwe taak wordt het vermogen om een nieuwe vaardigheid te leren onderzocht, wat belangrijk is voor het dagelijks functioneren.

3. Nieuwe Nederlandse normgegevens

Gezien de verouderde normen van de eerdere versies van de RBMT, was het nodig om nieuwe normen te verzamelen. Dit resulteerde in herziene Nederlandse normen voor de leeftijden 16 tot 89 jaar.

4. Aangepaste moeilijkheidsgraad

Sommige subtests in eerdere versies van de RBMT bleken iets te moeilijk (RBMT-E) of juist te makkelijk (RBMT) voor bepaalde cliënten. Daarom zijn de items in de nieuwe RBMT-3-NL aangepast qua moeilijkheidsgraad en de hoeveelheid te onthouden informatie. Het resultaat is een test die zowel bij cliënten met ernstigere als mildere geheugenstoornissen te gebruiken is (al dan niet als aanvullende test).

Psychometrische eigenschappen

De normeringssteekproef

De normeringssteekproef bestaat uit deelnemers tussen de 16 en 89 jaar. Het betreft een zogenaamde 'gezonde' normgroep, deelnemers mochten bijvoorbeeld geen huidige subjectieve geheugenklachten of hersenaandoeningen in de voorgeschiedenis hebben. In totaal werden voor de normeringssteekproef data

verzameld van 324 respondenten. Data van diverse klinische groepen zijn verzameld ter validatie van de RBMT-3-NL (zie *Validiteit & Klinische groepen*).

Scores

De prestaties op de RBMT-3-NL worden uitgedrukt in de volgende (gestandaardiseerde) scores:

- **Geschaalde subtestscores**
Ruwe subtestscores worden omgezet in geschaalde subtestscores, hiervoor wordt een zogenaamde Wechslerschaal gebruikt (gemiddelde = 10, *SD* = 3). Voor de geschaalde subtestscores zijn tevens percentielscores beschikbaar.
- **Algemene Geheugen Index (AGI)**
De Algemene Geheugen Index (AGI) is een samengestelde score en een maat voor de algehele geheugenprestatie. De AGI is gebaseerd op de som van de geschaalde subtestscores van de RBMT-3-NL. Alle subtestscores binnen deze samengestelde score hebben evenveel gewicht doordat de geschaalde scores en niet de ruwe subtestscores worden opgeteld. De AGI wordt uitgedrukt in een genormaliseerde standaardschaal met een gemiddelde van 100 en een *SD* van 15.
- **Reliable Change Index (RCI)**
In de klinische praktijk is het zeer nuttig om te weten wat het effect van een interventie is. Een objectieve maat hiervoor is de Reliable Change Index (RCI). Deze maat kan worden gebruikt indien er twee RBMT-3-NL afnames beschikbaar zijn, bijvoorbeeld één voor en één na de interventie (bij inzet van de parallelle versies). De RCI geeft vervolgens aan of een verandering in de score van een persoon statistisch significant is of niet.

Betrouwbaarheid

Voor het onderzoek naar de betrouwbaarheid van de RBMT-3-NL subtests en de AGI werd gebruik gemaakt van paralleltestbetrouwbaarheid (= correlatie tussen ruwe scores op de parallelle versies van de RBMT-3-NL). Uit het onderzoek bleek dat de AGI een betrouwbare maat is, waarbij middels de RCI de statistische significantie van een mogelijk verschil tussen twee afnames bepaald kan worden.

Validiteit & klinische groepen

Zowel uit internationaal onderzoek met de RBMT-3 als onderzoek met de RBMT-3-NL blijkt dat de RBMT-3 een valide test is om het alledaagse geheugen te meten. Validatie-onderzoek is uitgevoerd bij diverse klinische groepen, zoals cliënten met NAH, mensen met MCI en dementie en bij cliënten met het syndroom van Korsakov of andere alcoholgerelateerde cognitieve stoornissen. Op groepsniveau kan er een onderscheid gemaakt worden tussen mensen met en zonder geheugenstoornissen, maar de sensitiviteit wordt sterk bepaald door de ernst van de geheugenproblematiek. De RBMT-3-NL is het meest sensitief bij cliënten met uitgesproken geheugenstoornissen, zoals (alzheimer)dementie of het syndroom van Korsakov. Bij andere cliëntgroepen met een hoge voorafkans op lichtere geheugenproblematiek, zoals NAH, is het derhalve aan te bevelen om naast de RBMT-3-NL ook andere geheugentests af te nemen.

Samenhang met [WMS-IV-NL](#)

De testprestaties op de RBMT-3-NL hangen significant samen met de prestaties op de WMS-IV-NL. De correlaties tussen de beide tests liggen wel iets lager dan verwacht. Dit komt door de verschillende uitgangspunten van beide testbatterijen. Zo zijn de onderdelen van de RBMT-3-NL samengesteld met als doel een meer ecologisch valide

geheugentest te realiseren, terwijl de WMS-IV-NL is gebaseerd op theoretische concepten over de geheugenfuncties en materiaal bevat dat abstracter van aard is dan het materiaal van de RBMT-3-NL.

Samenvatting

De RBMT-3-NL is een instrument waarmee geheugenproblemen in kaart kunnen worden gebracht bij personen van 16 tot 89 jaar. Uniek aan de RBMT-3-NL is de ecologische validiteit – het instrument maakt het mogelijk om te voorspellen hoe de geheugenstoornis zich uit in het dagelijks leven. Deze nieuwe versie bevat geüpdatete Nederlandse normen, herzien testmateriaal, een nieuwe subtest en biedt daarmee een uitgebreidere meting van geheugenfuncties. Daarnaast bevat de RBMT-3-NL twee parallelle versies, waarmee het instrument goed is in te zetten om het effect van interventies te meten. Uit psychometrisch onderzoek blijkt tot slot dat de RBMT-3-NL een betrouwbaar en valide instrument is om geheugenstoornissen te meten.

Referenties

Wilsen, B.A., Greenfield, E., Clare, L., Baddeley, A., Cockburn, J., Watson, P., Tate, R., Sopena, S., Nannery, R., and Crawford, J.R. (2023). *The Rivermead Behavioural Memory Test – Third Edition – Nederlandstalige Bewerking* (1e editie). Amsterdam: Pearson Benelux B.V.

Voor meer bronnen en informatie over RBMT-3-NL, [klik hier](#)